

KÖZMŰVELŐDÉS

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS SZÉPIRODALMI KATHOLIKUS HETILAP.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
GYULAFEHÉRVÁR (VÁR)
Telefon szám 16.

Felelős szerkesztő: SOÓTHY GYULA.
LAPTULAJDONOS
AZ ERDELYI RÓM. KATH. IRODALMI TÁRSULAT

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre — — — — — 8 kor.
Félévre — — — — — 4 „
Negyedévre — — — — — 2 „
MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON.

Püspök urunk beszéde,

melyet a trónörökös jelenlétében tartott a budai vártemplomban.*)

Miðön a mai vasárnapon az egész országban minden templomban nyilvános gyűjtés folyik a mi hős katonáink javára, akik a kemény harcokban, melyeket királyukért, hazájukért, övéikért folytattak, munkaképtelenné váltak — s a harcban elesetteknek özvegyein és árváin is segíteni kívánunk filléreinkkel, melyeket egyikünk sem fog sajnálni ezektől, akik mindenüket feláldozták mérettünk; mi oly szerencsések vagyunk, hogy e szent helyen összegyűlhettünk, ahol első királyunk és apostolunk áldásos jobbát és a nemzet drága kincsét, a szent Koronát őrzik, és ahol ez órában a magyar királyi trón várományosa ül, Szent István koronájának örökösével együtt imádkozhatunk hazánk boldogságáért. Azért ne távozzék e szentélyből senki közületek anélkül, hogy fölöslegéből szeretett rokkantjaink és családjaik javára valamit ne áldozzon, — és azon hármias szándék, mely szívemet lelkesíti — velem együtt buzgón imádkozzék.

Kérjük először Szent István királyt,

*) A trónörökös kívánságára főpásztorunk foglalta írásba magyarul és németül.

terjessze ki áldó kezét felséges utódjára, a mi apostoli királyunkra, aki folytonos munka és sokféle szenvedés között érte el testi lelki épségben magas korát, hogy élete alkonyán lássa népeit egymást megértve és szeretve örvideni a keserves harcokkal kivivott, állandó béke áldásainak.

Másodszor arra kérjük Szent István királyt, — hogy az ő hathatós közbenjárása szereze meg a hazánk épségeért, szabadságáért állhatatosan küzdő fiainknak a győzelmet ellenségeink felett és hogy a mi fiainknak véres harcokban megnemesült lelke, megtisztult erkölcsi fel fogása, megszilárdult akarata a béke idején is megmaradjon s ez által hazánk erőteljesebb és boldogabb legyen mint valamikor.

Végül azért imádkozunk, hogy Szt. István koronájának örököse és fenséges neje megismervén e nehéz időkben a magyar nemzet hűségét, bátorságát, áldozatkészségét, megbízhatóságát: erre később is visszagondoljanak, és soha semmi félreértés el ne homályosítsa a kölcsönös szeretetnek és bizalomnak azt a fényét, mely hazánk borus egét a jelenben oly jótékonyan bevilágítja.

Úgy legyen. —

Az egyházmegye árvája.

Be sok árvája van szegény egyházmegyénknek? Az elárvult iskolákról, templomokról nem is szólva, ott van a sok-sok apátlan árva, kiknek szemei az egyház felé fordulva onnan várnak segítséget, betevő falatot. Akár háborúban esett el az apjuk, akár mosóné volt anyuk, ha egyszer nincs apa, nincs anya, bizony keserű sors az árva élete. Mégis ez alkalommal egy másik árváról, szinte a legárvább árváról szeretnék egyet mást elmondani.

Tudjuk, hogy az árvától mindenki sokat kíván, s az árvának mindenki keveset ad. Ha dolgot kívánnak tőle, akkor éjjelnappal hadd dolgozzék az árva, hiszen azért tartjuk. Ha sírni, szólni talál az, hát akkor mindjárt kifakadunk, „micsoda, még panaszkodni mer, hát nem köszöni meg, hogy tartjuk?” És így megy ez napról-napra. De hát ki az az árva? Hol van az egyházmegye árvája? Erre a kérdésre kissé ovatosan kell felelnünk, hogy senkinek az érzékenységet meg ne sértsük és amellet az árva ügyét is felkaroljuk. Ez az árva különös árva. Él az atyja, ki szereti őt és szeretettel gondoskodik róla, s mégis árvának érzi magát, mert bár vannak testvérei, azok nem akarnak tudni róla, nem sokat törődnek vele. Ki hát az az árva? Inkább mostoha testvérnek kel-

Élettapasztalat.

Útethetsz ma sok borostyánt,
Árnyékában más ül;
Gűjthetsz vagyont köz javára
Áldozatfillérül;
Dolgozhatsz egy emberöltön
Haszon nélkül végig,
S tokozhatod munkaerőd
A végtelenségig;
Hozhat kerted sok gyümölcsöt,
Másoké az ára,
Kaparihatod a gesztenyét
Másoknak javára;
Száríthatsz fel könnyeket az
Irgalom oltárán,
Segíthetsz a megszorulton
Magad zsebe kárán;
Forgasd addig agyad gépét,
A míg el nem vásík,
Használj ki a jó szívedet
Citromfacsarásig;
Hogy farkasnál farkasabb az
Ember embertársnak,

Hogy e világ képmutató,
Sohse hidd el másnak . . .
Mikor aztán jó lelkednek
Mélyén mégis érzed
Hogy jutalmul nem késhtik
Az elismerésed;
Mikor munkád ceppjeivel
Poharad már bételt:
Protekciós magánérdek
Leszedi a tejfelt!
Veterán.

Hogyan vesse meg a pap könyvtárának alapját és ho- gyan rendezze be?

II.

6. Ugy a szükséges, mint a hasznos könyvek beszerzése, vagyis más szavakkal ugy a pap könyvtárának alapvetése valamint annak későbbi kiegészítése határozott terv szerint történjék. Azt a művet a melyre feltétlen szükségesünk van és

már korán kell használnunk előbb fogjuk be szerezni, mint azt a másikat, amelyre kevésbé és csak későbbben lesz szükségünk. Arra is törekedni fogunk, hogy előbb minden szükséges könyvet beszerzzünk mielőtt lépéseket tesszünk hogy a könyvtárnak egyik v. másik szakosztályát kiegészítsük. A könyvtár kiegészítése ezután egy enle t es en történjék. Példának okáért a dogmatica kézikönyvéhez idővel Aqu. sz. Tamásnak Summa theologia-ját is beszerzzük. Elhibázott volna, rendes körülmények között egy tudományszakból minden lehető tan- és kézikönyvet megszerezni, ezzel szemben a többi tudományzak fölötti irodalomnak kiegészítésére sohase gondolni s így tovább. Itt áll: mindent mértékkel és céllal, számíttással és okossággal! Elavult tankönyveket újjakkal kell pótolni, hogy állandóan a korral haladjunk!

7. Lehetőleg mindig a jobb könyveket szerezzük meg és várjunk inkább, amíg be szerezhettjük magunknak. Bizonyos hogy elavult könyv is adhat olykor-olykor

Oberbauer A. utóda Budapest, IV. Váci-utca 41.
A legjobb hírnévnek örvendő és legrégibb egyházi szerek, ruhák,
zászlók. stb. gyára. — Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

lett volna neveznem, de mégis csak árvának mondom a gyulafehérvári papnevelő-intézetet. Azt is megmondom miért. Él az atyja, a főpásztor, ki szeretette a gondoskodó róla, hiszen az 1915.-ik év első felére is 6000 kor. rendkívüli segínyt adott kegyelmes atyánk, amint azt a Közművelődésben is már hálás köszönettel közöltük. Hanem paptestvéreink részéről találunk bizonyos mostohaaságot a papnevelő-intézetrel szemben. Pedig az intézet arra rá nem szolgál. Éveken át adott amit adhatott, ha keveset is, de jó szívvvel adta. Annak ellenértékét csak az tudja igazán méltányolni, aki megpróbálta mindazt az egyetemen megszerezni saját zsebéből. És ha most néha az intézet a testvérekhez fordul, akiknek egykor anyja volt és akik most neki kellene, hogy pártfogói legyenek, akkor oly kevés megértést talál. Nem kívánunk mi áldozatot, ha valaki ad azt is köszönettel és hálával vesszük és jötevőinkért havonként két szentmisét mondunk, egyet az élőkért és a másikat a meghaltakért — hanem inkább jóakaratot és megértést kérünk. Egy kis imádságot az intézetért és annak előjáróiért, hogy jó papokat nevelhessenek és imádságot a növendékekért, hogy jó papokká legyenek. És ezenfelül kérjük, hogy a plebánus urak hívják fel híveik figyelmét az intézetre, hogy ők is imádkozzanak az intézetért és ha híveik közül valaki valami jótékony célt akar kiindós módon támogatni, a papnevelőintézet anyagi támogatása szintén elsőrangú jótékony cél, épen olyan fontos, mint a missziók támogatása. A plebániákon a hívek csaknem teljesen fedezik a templom kiadásait, az egyházmegyében nem találkoztunk ember, ki a papnevelő intézet közelműködésére gondolt volna, míg végre a jó Isten küldött egy „ilegent” aki megvetette a kápolna „alapját”, mely jelenleg már közel áll a 4000 Koronához. A plebániákon a hívek sokszor hagyományoznak a templomnak, a papnevelőintézetnek világi hívő tudomásunk szerint még semmit sem hagyományoztak.

utbaigazítást és hasznunkra szolgálhat; de rendszeren mégis egy a jelenkor követelményeit szem előtt tartó könyv összehasonlíthatatlanul többet ér az elavultnál. Ezért könyvtárvezetéseknek különös elővigyázat szükséges, nehogy könyvtárunkat túl sok ócska és elavult munkával terheljük meg. Ne csak füzeteket, különnyomatokat és hasonló röpiratokat szerezzünk be, amelyek semmi maradandó hasznot nem nyújtanak és hozzá még elveszik nagyobb és értékebb munkák tanulmányozásától időnket és kedvünket.

8. A könyvek beszerzésénél továbbá tekintetbe kell venni az egyéniséget is. Egész tömege van a munkáknak, amelyek ugyanazt tárgyalják és kivétel nélkül jók és ajánlhatók, de mégis egyesekre nézve teljesen különböző beccsel bírnak. Hasonlítsuk csak össze pl. Heinrich, Hurter, és a Sheeben-féle dogmatikákat. A szigorú tudományos könyv kevésbé is lehet alkalmas elmékedési céloka v. lelki olvasmányok gyanánt, mint a népies írott.

Ha több kiadásban talál különböző nyelveken áll valamely könyv rendelkezésünkre, azt választjuk, amelyről feltehetjük, hogy a legszívesebben fogjuk majd kezünkbe

nyozott. Pedig ha nincs papnevelő intézet, akkor üresen maradnak a templomok.

Igaz a végrendelet nélkül elhalt papok vagyonának egy nyolcadát az intézeté és voltak jötevő pap testvérek, kik végrendeletükben a papnevelőnek is hagytak valamit. Mindezekért hálás az intézet, de szeretné, ha a világiak is tudomást szereznének a papnevelő szükségleteiről. Egyes papok alapítványokat is tettek a jobb növendékek bízgatására és jutalmazására, de azt szeretnők, ha világiak is érdeklődnének a papnevelés eszközei iránt.

Szamosújvár városa az egyedüli, mely évenként 318 K. 38 fillérrel segíti az intézetet, a gazdag székely községek pedig, melyeknek milliós tőkéi vannak semmivel sem járulnak az intézet kiadásainak fedezéséhez. És mégis az intézet 10 év alatt több székely fiút nevelt pappá, mint a mennyi örményt egész fennállása óta. A kultúra nem fejlődik anyagi támogatás nélkül és minél nagyobb mértékben támogatja egy nép a kulturális intézményeket, annál nagyobb mértékben tesz tanuságot a saját kulturális múltjáról és annál nagyobb mértékben emeli saját kulturáját.

Azért a hívek és plebánusok jóakarati végrendeletébe ajánljuk a papnevelő intézetet is. Miért legyen ez az intézet a mi mostoha testvérünk, mikor véges-végül, mégis csak itt nyertük papi kiképzésünket. És ha különösen valaki esetleg most gyorsan akarna segíteni az intézetet, annak a segítés módját is szívesen megmutatjuk. Az intézet jövedelmei úgy vannak szabályozva, hogy május és november elején nincsen semmi bevétele, máskor is kevés van. Ha tehát valaki most tudna és akarna segíteni, akkor hadiköltésön kötvényekkel a legjobban tudna segíteni. Ezeknek a kötvényeknek a szelvényei május és november 1-én esedékesek, tehát épen akkor állana egy kis pénz a házhoz, amikor legnagyobb szükségben vagyunk. Az egyházmegye hívei és papjai végesvégül mégis csak együtt alkotják az egyházmegyét és az egyházmegye inté-

zettel végesvégül az egyházmegye gyermekei. Ha tehát a gyermekek rongyosságából joggal következtetünk a szülők gondatlanságára, úgy az egyházmegyei intézmények elhanyagolásából az egyházmegye gondatlanságára is joggal lehet következtetni. Már pedig valamennyi intézményünk között a legárvább árva a papnevelőintézet. Ezért nem neveztem mostoha testvérnek, hanem árvának, mert mindent a püspöktől várni sem nem szép, sem nem nobilis, sem nem gyermekhez illő dolog. Azért még egyszer kérem föld. oltártestvéreimet, gondoljanak többet a papnevelő intézetre, hívják fel erre híveiknek figyelmét és aki teheti segítse anyagilag is, de imádságával jöjjen segítségére mindenki. Így az új iskolai esztendő kétszeresen áldásos lesz úgy az intézetre, mint az egyházmegyére és talán az intézet is érezni fogja, hogy a legárvább sorsból kiemelkedett oda, hol megértő lelkek szeretettel gondolnak feléje.

Péter Antal.

Rózsafüzér a kereszten

Irta: Bálint Zoltán.

Pünkösöd első napja van. Mozgalmas élet uralkodik a földig lerombolt városban. Akik el nem menekültek az ellenség elől rendes foglalkozásaiktól nem tértek el. Mig az utcán a municiót és eleséget szállító kocsi hosszú vonala hömpölyög előre, azalatt katonák és civilek a gyönyörű kettős tornyú templomból jönnek a délesti veszperáról, hol egy magyar baka orgonázta és énekelte a „Veni creator Spiritus”, meg a „Witaj Krolowa i matko litosci” énekeket, előbb latinul a másikat lengyelül. Mikor elhangzott az orgona utolsó kellemes összhangja, még az ájtatos lengyel néni ajkáról lehetett hallani az „O Matko nasza Salve Regina” utolsó szavait, azalatt már a turkai temetőben járkáltak a katonák. Mindenki olvas le az egyszerű keresztről valamit, mely bizonyos

nulják meg. Bár ügyelnének erre az ifjuság tanító!

Kölcsön kapott könyvre gondosan ügyelj és add mielőbb vissza.

11. Maga a könyvtár terv szerint legyen rendezve. Alapvül felállítjuk a nem theologiai munkákat a theologiától el kell különíteni és ez utóbbit a theologia egyes szakjai szerint kell csoportosítani. Azokat a könyveket, amelyekre naponként szükségünk van, mint a bresiariumot és a ritualát, és a beteg látogatási könyvet, a papi ima és elmékedési könyvet elkülönítve, iróasztalunkon, vagy még egyébként könnyen hozzáférhető helyen állíthatjuk fel.

12. A könyvek legyenek állandóan a helyükön. Magát a könyvállványt függönnyel takarjuk el. A könyvek gyakori szellőztetését és leporolását mélyen ajánlhatjuk. Legjobb a zárt könyvszekrény. Minden könyvre írjuk fel nevünket, csak ne a címlapra! Vezessünk jegyzéket könyveinkről.

Ebbe a jegyzékbe a könyveket a beszerzési sorrend szerint vezetjük be. Minden munka számot kap, amelyet a könybe is beírunk. Ha több kö-

venni és olvasni. Gyakran egy latin kiadást előnyben kell részesítenünk az anyanyelvű fölött.

9. Minden könyvet amit beszereztünk, kötelessünk be! Az olyan könyvtár, amelyben sok a kötetlen könyv, nem tesz jó benyomást az emberre. Kötetlen műveknél még az a veszedelem is fenforog, hogy egy-két év veszendőbe megy. Még sem tanácsoljuk, minden könyvet a legdrágább bekötéssel ellátni. Rendszerint megfelel a vászonkötés, gyakran a pandekta-szerű kötés vagy pusztán a keménypapír kötés. A bőrkötés drága és csak az igen gyakran használt műveknél válhat szükségessé. Legyen gondunk ilyenkor egyszerű, esinos munkára. A szépen kötött könyvet szívesebben fogod kézbe venni mint az izléstelen és rosszul kötött vagy szerencsétlenül járt könyvet. Figyelmeztetni kell könyvkötőt arra is, nehogy igen lenyírbálja a könyveket. A széles tiszta keret a könyv díszére szolgál.

10. Tarsd tisztán és szépen könyveidet ne tégy tisztaival bejegyzéseket a könyvbe, egész mondatokat se húzz alá s óvakodj a lapszélek betűzésével megjegyezni hogy hol hagytad abba az olvasást. A könyveket kimélni már a gyermekek is ta-

érzést, tünetet idéz fel az olvasó lelki világában. Gyönyörű gondozásra vall ez a temető, hol magyarok, honvédek távol a hazától a Duna-Tisza fődros habjaitól, az aranykalászos szép magyar rónától, a csobogó patakok apró csapitjaitól, a Hargita örökzöld tenyő e burkoló béréceitől — alusznak örök álmaikat, kik oda adták mindeniket, a legdrágábbat: az életet az ideális cél eléréseért, a nemzet igazságos jogainak megvédéseért, a nemzeti becsületért, a magyar dicsőségért. Igen itt pihennek. Jó szívű emberek, gondos kezek parkírozták a sírjukat, egyszerű, de szabályosan készült fenyőkereszt áll az egyes hantoknál s mindegyik mellett ott bólogat az akác, a rezgő nyárfa, a fenyőcsemeték, hogy nyári alkonyatkor zizegő zenéjükkel dalt suttogjanak magyar dicsőségről, szerelemről, a szép Magyarországról.

Végig járom a turkai temetőt, megnézem a kereszték feliratait, le is jegyzek egy néhányat könyvecskémbe s e sírok között, e kereszték között egy, csupán egy köti le figyelmemet, ez az egy ad gondolátot lelkemben, ez az egy hat át testemen, ez az egy fakaszt könnyet szememben. Egyedül álló sír, kis kereszt s a fölirat is egyszerű: Dr. O. Ö. törvényszéki bíró. Meghalt királyáért és hazájáért ifjú korában. Egy fiatal élet, tehetség, ész erő. De ami a szemlélő érdeklődését leköti az, hogy a keresztén koszorú helyett a legszebb virág: a rózsafüzér van ott, csüng le róla. Egy gyöngyház szemekből készült mesés szép rózsafüzér. Szerettem volna levenni s emlékebe megőrizni, de nem tettem, mert így akarta a hős, így rendelte, hogy ott csüngjön az a kis koszorú, mely vele volt csaták zajában, gránátok, sranívek sívítása közben s melyet pörgettetett a lövészárkokban pihenője alkalmával a hős.

Lehet-e ebből tanulságot meríteni? Ma, amikor a korhadt Európa hátán végig száguldott a világháború orkánya s lángba borította a népek millióit, mikor az egyik területi nagyzási hóbortjában világura-

lomra, másik világiacéért törekszik, a harmadik védekezik az elnyomatás igája ellen, szabadságát, függetlenségét megőrizni kiharuzza hüvelyéből élesre fenn kardját s megmutatja karjainak erejét, megleckéztetve a vad dühvel támadó ellenfelét; mikor az emberi lelkében az egoizmus dudványai elnyomták a szeretet, a jószág, a szépség virágait, oly kevesen vannak kikben a legtökéletesebb eszményiség szelleme belkölthözött, mennyire jól esik látni, hogy a küzdők, a hősök között vannak olyanok, kiknek lelkébe az Isten lelke szállott, kiket magához kapcsol az Úr, felemelt, hőökké avatott a háború jubiláris kiadásában.

S ez az ifjú élet s vele sok más mi által lett hős? Az az idealizmus, melynek vallás a neve. Az az Egyház, melynek magaslatán áll az Úr Jézus isteni alakjával, „ki régi mint az igazság, de modern mint az élet”, az az Úr Jézus kit meg akar közelíteni a legutolsótól a legelsőig, az egyszerű honvédtől — a legnagyobb hadvezérig mindenki. Ez az a vallás nevelte a hősök ezreit, mert öntudatot, öntött bele a lelkébe, hogy a mit tesz azt az igazságért, jogért, becsületért kell cselekedni s hogy az életet oda adja megnyugszik a vallás vigasztaló szavain, mert az Úr így akarja.

Az ilyen hősök, ha testök elporlad a földdel, vérök nem hullott hiába, mert ebből kihajt, kivirul a boldogság, a jólét fája, lelkök pedig ott tündöklök nemcsak az egyszerű keresztnél, hanem bejárja a kunyhókat, palotákat, fényével a sötétben felgyújtja a szürke lelkeket s nevel, terem hősokeket, kiknek lelkében e két szó eseng: Imádkozzál és dolgozzál.

Elesett hős, édes legyen álmod. Kinek koszorúját keresztetredre tették járj abba a rózsás kertbe, hol a nélkülhatlanság glóriája övezi a homlokot s hallgasd az Isten anyja édes szózatát, mikor fiahoz könyörög: Magyarorszáért.

Eljött az alkony, a temető csendes lett, az élők elhagyták a lerombolt várost s előre mentek, előre mint azok, kik ott pihennek a turkai temetőben.

etre terjed valamely mű, úgy ezeket ugyanazon számmal, azon fölül még sorba az abc. betűivel is megjelöljük pld. 128 a. stb. A jegyzékben tehát csak egy sort töltünk ki és a kötetek számát a megfelelő rubrikába adjuk meg. Ajánlatos minden naptári évben a könyvjegyzékben új oldalt megkezdni, hogy annál könnyebb áttekintésünk legyen a folyó évben megszerzett könyvek mennyiségéről a beszerzési áráról. Kikölesönzött könyvekről legjobb külön jegyzéket vezetni és a könyvjegyzékbe betenni. Ha ritkán vannak abba a helyzetbe, hogy könyveket kikölesönzünk, elegendő magában a könyvjegyzékben a megfelelő könyvnél (a Jegyzet rovatban) ceruzával megjegyezni, mikor és kinek kikölesönztük ki.

13. Még egy fontos fejezetet kell csatolnunk a mondottakhoz, ti. komoly felhívást intézünk főtisztelendő testvéreinkhez Könyvtáraikról végrendeletileg intézkedjenek. Aki csak valami csekély ideig figyelemmel kísérte az elhalt papok könyvtárának (valamint egyéb hagyatékainak is), sorsát nem győz eleget panaszkodni. Gyakran sajtaktaró papirosnak adják el a könyveket, vagy potom áron valamely antiquáriumnak

v. elárverezik v. egyébként kotyavetyélik el. Milyen könnyen kerülnek így módon laikusok kezébe oly könyvek amelyek nem nekik valók! Hány díszkrét tartalmu jegyzetet, cédulát, levelet lehet találni gyakran az elárverezett könyvekben! Hogy ezt elkerülje rendelkezék a pap könyvtára fölött a maga idejében.

Ez alkalommal gondoljon legelső sorban saját plebániája könyvtárára, azután az egyházmegye papnevelőjére, plebániája papnövédekeire, fiatal lelkészekre, főesperesi kerületi könyvtára, továbbá plebániája területén működő szociális egyesületekre (kath. népkönyvtárak); munkás- és legényegyesületekre, tanoncotthonokra, kórházakra, és más jótékonyintézetekre. Egyes épületes és elbeszélő iratokat adjon a pap rokonainak, cselédségének és lelki gyermekeinek emléke, azzal a kikötéssel, hogy érte imádkozzanak. Így a könyvek a papnak magának még halála után is bőséges hasznot hajtának.

Használjunk hadisegély postabélyeget!

A Pasaréti Lövészárók.

Az ország egyetlen hadilátványosságáa.

Néhány nappal ezelőtt Budapesten a trónörökösápr megnyitotta azt a lövészárók látványosságot, amelyet az Augusztus Alap Lónyay Sándorné ügyvezető igazgató indítványára létesített a Pasaréten.

Ez a lövészárók teljesen hű mása a tomasovi harcérnek az oroszokkal vívott nagy haborunk alatt a tomasovi mezőn folyt a leghosszabb ideig tartó állóharc, hős katonáinknak idejük volt a modern technika minden eszközét felhasználva, képzíteni lövészárkaikat. Ellenőlvgyva a legérdekesebb és a legtökéletesebb lövészárkot mutatják be most Budapesten az ország közönségének. Ez az egyetlen hadilátványosság nemcsak a fővárosiaknak készült, hanem az ország lakosságának, hogy mindenki láthassa, hol harcolnak, hogyan élnek a harcérten testvéreink, fiaink, apáink, férjeink.

Oly sokat olvasunk a lövészárók harcokról, a fedezékekről, a futóárkokról, a földalatti lakásokról, aknamezőkről, a birtokáért dúló ádá harcokról és fogalmunk sem volt eddig az új harcászati eszközökről és formákról. Most minden, az egész harcér a maga természetes alakjában látható Budapesten a Pasaréti Lövészárókban. Megpróbáljuk vázlatosan leírni, hogy mi mindenből áll ez a lövészárók.

A Pasaréti lövészárók a zugligeti és hűvösvölgyi villamos Julia-utcai megállója mellett épült. A Julia-utcaról lép a közönség a területre és leszállva a lövészárókba, nyomban igen érdekes látványosság fogadja. Az czredtartalék tágas földalatti tanyaia teljes berendezésével, mellette az czredparancsnok szobája, közvetlen szomszédságban pedig a telefonközpont, amellyel a lövészárók előretölt állásaiból lehet beszélni, sőt a messzebb fekvő lövészárkokkal is összeköttetést tud fenntartani. Egymáshoz közel, külön-külön földalatti tömegekben sörre következnek a legénységi tartalék őrségének, parancsnokának az üregei, hálófülkei. Mindegyik berendezésében valódi lövészárók puritánságára ismerünk. Néhány lépéssel tovább a járőr kimenetnyílásán észrevehető a fák lombja között a megfigyelő állás. Rövid futóárók vezet tovább a támaszponthoz, amelyért sokszor hetekig tartó elkeseredett küzdelem folyik a harcérten. Két ilyen támaszpont van a jobb és a bal szárnyon. A kettőt a főlvételi állás sora köti össze.

A főlvételi állás centrumából indul ki a keskeny futóárók, amelyben 5—6 m.-nyi távolságban a föld szintjéig emelkedő kerék földtömbök nyujtanak bázist a hátráló katonáknak az üldöző ellenség feltartoztatására. Itt helyezik el a segítő helyeket, melyekben a lövészárók sebesültjeinek legelőször nyujtanak orvosi segítséget. Itt tartozkodik egy földalatti barlangban a zászlóalparancsnok is. Kétfél nyílik itt a futóárók, jobb és balszárnny lövőhelyeihez vezetve közben kigyozó árkon alagut folyosón kell átvergődni a tulajdonképeni lövészárókba. Mindenütt üregek nyílnak a melyekben a haditechnika minden vívmányát megtaláljuk. Végre eljutunk a lövőhelyig. Sűrűn, egymásmellett erős fedezék alatt a lövésznyílások, bennük a puska, csak a hős harcos hiányzik. Itt már

minden lépésben üregeket talál az ember. Ez az előretolt állás, mindennek kéznél kell lennie. Legénységi fekvőhely, tisztii hálószoba, tartálcok helyisége, telefonfülkék, fedezékek, aknavetők, gépiegyverek, municióraktár, még kút is van a pasaréti lövészárkban.

Sokszor hónapokat élnek át katonáink ebben a földalatti világban, idő van bőven a társas érintkezésre és megássák a tisztii kaszinót, a legénységi pihenőt, berendezésük a földfal mellett huzódó gyalulatlan fából összetakolt pad és közepén asztal.

Itt töltik szabad idejüket amikor szünetel a harc. Itt irnak haza a legények, itt születnek meg a harci dalok, itt nyílnak ki a lövészárk poezisének bájos virágai. Itt szórakoznak tisztálkodnak, pihennek hőseink. A lövészárk előtt drótsővények, buktatósdronyok húzódnak végig, rajtuk konzerv dobozokból rögtönözött csüngenek, hogy ha az éjszaka sötét leple alatt az ellenség meg akarná lepni a lövészárkban pihenő katonákat a buktató sodronyba ütközve a konzervdobozok csöngése figyelmeztesse a figyelő őr, aki puskalövésrel figyelmezteti a lövészárk legénységét a veszedelemre.

Ezzel azonban nem merül ki a lövészárk látványossága. Vannak még a telepen farkasvermek, karókadályok, tűzérzési állás, álüteg az ellenség megtévesztésére. Másfélóránál tovább tart amíg mindent megnéz a közönség a hatalmas harctéren amelyetől függetlenül még hadi felszerelési kiállítás is berendezett az Augusztai alap.

Este bemutatják a fényes gyönyörű munkáját, amint átkutatja az ellenség lövészárkait és megvilágítja az ellenséges hadállásokat. Ugyancsak bemutatják a világító pisztolyok és világító bombák gyakorlati alkalmazását, amelynek hatása a legszebb tűzijátékot is túlszárnyalja.

De mindezt látni kell, mert csak a maga természetességében ismerhetjük meg a modern háború területi viszonyait és eszközeit.

Mindenkinek aki Budapestre utazik, meg kell néznie a Pasaréti lövészárkot. Csak ennek látása után értjük meg teljesen a haditudósításokat. A lövészárkba 50 fillér a beléptidő, csak csütörtökön 1 K. Az egész bevétel a teljesen rokkant hősök alapjának szolgál.

Kellő időben...

A kik kényelmesen és lelkiismeretlenül azon bő köpeny alá bujtak, melyet 1914. júliusban a nagy világháború kiterített, azok nagy furesaságnak néztek azt a kis hirdást, melyet a „Közmuvelodés” legutolsó száma hozott arról, hogy a kolozsvári keresztény szociális egyesület, az erdélyrészi összes katolikus szervezetek számára, kerületi titkárságot létesített. Ilyen körülmények között ki gondol katolikus szervezetekre? Előveszik újra, és újra a „Közmuvelodést” jól olvasták e? Vajjon ez a hírecske nem egy elkésett közlemény-e még a háború előtti időkből?

De nem, a fronton és a front mögött valami már alakul, bontakozik az emberek lelkében. A vérmezők virágokat rejtegetnek és ezek a virágok tisztábbak, szebbek, illosabbak mint a zöldelő tavasz virágai.

A szürony rohamok csak pillanatnyira tették vérszomjassá az embert és nem örökre.

Én nem tudom, de valami szelid és rokonszenves vonásokat olvasok le a harctérről hazajött hőseink arcáról. Szeimek jóságosak, merengők. Igen ok azindulás előtt elkészültek mindenre, megbékültek a jó Istennel úgy, hogy lelkök már fent járt a magasban. Ezek a tisztult lelkek ha véglegesen itt maradhatnak közöttünk már nem lesznek többé szabaddömvecek sem szociáldemokraták.

Ezt az új jelenséget már felfedezték azok a kikkel annyi harczunk volt a háború előtt s a kik az egyház érzekapuit oly erősen döngötték annak idején és most a háború alatt oly szépen elhalgattak mint ha nem is léteztek volna soha. De mégsem! A „Kelet” című szabaddömvecs könyvomas már pedzi, hogy nagy értéket találtak a magyar nép lelkében, azt be kell oltani. Új programot adnak tehát, kecseset, tetszetőset, ugylátszik sejteneek valamit, sietnek, hogy mehetsenek meg valamit a mi még menthető, de már csak a front mögött lehet még keresni valójuk, a front 90 %-ka a mienk.

A világháború új helyzetet teremtett, de azért nem szabad abban a boldog tudatban ringatnunk magunkat, hogy az abban maradt harcznak nem lesz folytatása a háború után. Oh igen folytatni fogják a támadást a hol elhagyták, az ellenség most csak mérsékeli magát, de annál vehemensebb lesz, legyünk hát résen. Nekünk nem kell új programot szerkesztenünk, mienk minden időre való.

A midőn kitűzzük zászlónkat, a büszke Erdély bércei között, megvagyunk győződve hogy azt éppen a legjobb időben tettük. Nem várunk most nagy eredményeket, mert ezt csak a jövő hozza meg. Boldog megnyugással fog eltölteni az a tudat, hogy ép, a legalkalmasabb időt használtunk fel és szervezeteink ügyét öntudatosan vittük előre abban az időben is a mely a szociális dolgokra oly világra szóló befolyást gyakorolt.

Simon Károly.

A magyar szent korona országai vörös-kereszt együletének központi választmánya a nagyközönséghez a következő kérelmet intézi:

Felhívás a magyar társadalomhoz!

A nemzeti létért folytatott nagy küzdelemnek fordulópontjához érkezünk, mert amidőn hosszú hónapoknak emberfeletti küzdelmei árán, harcokban megedzett vitéz hadseregünk karöltve hű szövetségesünk seregeivel már úzi vissza az északi óriásnak vast hadait szarnoki hónapba, akkor ellenünk támadt az a nemzet, mely egész nagyságát, gazdaságát és nemzeti egységét a velünk szövetségesben töltött évtizedek békés munkájában építhette ki!

Ellenünk jön a műveltség, a tudomány és művészet klasszikus hazájának, hitszegő vezereitől kérlelhetetlen vezetébe hajtott nemzete, — ellenünk jön, hogy kicsavarja a győzelem babérrját kezünkükből!

A békét hirdettük, a békét ápoltuk és őriztük, de a reánk erőszakolt küzdelemnek nem térünk ki, megvívjuk annak harczát Istenben vetett bizalommal, egyesítve e nemzetnek soha meg nem fogyatkozott ősi ereinyeiben: királyhűségben és hazaszeretben!

Paizsul áll fölöttünk az örök, a legyőzhetetlen Igazság és megacélozza büntető fegyverünket az az ősi, nemeifentartó erő, amely kifejezésre jut küzdő fiaink hősiességében, az egész nemzet céltudatos, termékeny munkájában és a társadalom önfeláldozó jótékonyágában egyaránt!

Midőn a nemzet fegyverbe lépett, megdobbant az egész magyar társadalom szíve és a mi együletünk zászlója alá sorakozott, hogy munkájával és adományaival enyhítse a háború áldozatainak szenvedéseit!

A magyar társadalom oly anyagi eszközöket bocsátott rendelkezésünkre, mely méltó a legnagyobb nemzet áldozatkészségéhez, a szegény elhozta az ő fillereit, a gazdag az ő ezreit, elhozta mind természetbeni adományait és a legnagyobb önfeláldozással állott a betegápolás szolgálatába a női társadalom, hogy mindezen eszközökkel elnémithassuk a sebesültek jajszavát, hogy vissza adhassuk őket az életnek, a társadalomnak!

És együletünk megtett és megtesz mindent, hogy a beléje helyezett bizalomnak megfelelően, hogy arra fordítsa az adományokat, amire szánva voltak, nem keresi, hogy hol szüünk meg hatásköre, hanem mindenütt igyekezik segíteni ott, ahol arra igazán szükség van!

Ha majd elmúlt a háború zaja, a béke korszakában, midőn együletünknek meg lesz adva a lehetőség, hogy a gyűjtött összegek és adományok hovafordítását legkisebb részleteiben kimutathassa és egész tevékenységéről beszámolhasson, akkor emelt fővel, a lekiismeretesen teljesített kötelesség biztos önértetével fogunk a társadalom ítélőszéke elé lépni: az egylet megtette a maga kötelességét, amit adatok, annak jótéteményeit százezrek élveztek és százezrek áldják a nemeslelkű adakozót.

De most amidőn még körülöttünk dul a háború viharja, midőn a sebesülteknek ezrei és ezrei szorulnak ápolásra, mikor betegápolási intézményeink felszereléseit és készleteit felújítása vált szükségessé, mikor harctéri kirendeltségeink készleteit pótlásokra szorulnak és minden oldalról a mi segítségünket veszik igénybe, holott anyagi eszközeink már-már kimerültek, ismét a magyar társadalomhoz intézzük kérés szavunkat, hogy támogasson nagylelkű adományaival, tegye lehetővé, hogy emberbaráti működésünket az eddigi keretek között fentarhassuk, hogy ápolhassuk, gyámolihassuk a sebesülteket és a betegeket, hősi küzdelmeknek szenvedő áldozatait!

És ennek a most megindított új gyűjtésünknek első adakozója, a legelső magyar ember, népeinek gondos atya, a nő szeretett Felséges Királyunk, aki százezer koronás fejedelmi ajándékával sietett együletünk támogatására, követendő nemes példáját adva az áldozatkészségnek!

Mindnyajunknak van közelállója a harctéren és senki sem tudhatja, hogy az ő adománya nem-e egy hozzátartozójának fog enyhülést nyújtani, adakozunk mindnyaján, hogy segítsünk a szenvedőkön, akik mind fiaink, testvéreink, mert egy egység, küzdelmében testvériesen összefort nemzetnek fiai vagyunk mindannyian!

Adakozunk és az adakozás nyomában áldás fog fakadni!

A magyar Szent Korona Országai Vö-

rös-Kereszt Egylete Központi Választmányának 1915. évi június 18.-án kelt ülésének megbízásából:

Gróf Csekonics Endre v. b. t. t. m. kir. főosztályokmester, királyi biztos, egyleti elnök. Gróf Khuen-Hédervéry Károlyné, szül. Teleki Margit grófnő, cs. és kir. palotahölgy, egyleti társelnök. Gróf Széchényi Miklós v. b. t. t., nagyváradi püspök, egyleti I. alelnök. Gróf Chotek Rudolfné, szül. Ráday Mária grófnő, csillagkeresztes hölgy, egyleti II. alelnök-társ. Dr. Darányi Ignác v. b. t. t., egyleti tiszteltbeli alelnök. Dr. Farkas László, m. kir. udv. tanácsos, egyleti főtitkár. Dr. Wagner Ödön, cs. és kir. asztalnok, egyleti főmegbízott-helyettes, a központi választmány jegyzője.

H I R E K.

— **Tanári áthelyezések.** Wagner Sándort Marosvásárhelyről Csíkszeredára, dr. Jenaki Ferencet Csíkszeredáról Kézdivásárhelyre, Horváth Istvánt Kézdivásárhelyről Marosvásárhelyre helyezték át tanárnak.

— **Aranymise Kolozsvárott.** P. Salamon Albert Szentferencendi áldozópap, tor-dai háziönök az erdélyi ferencendi tartomány Dekánja aug. 15-én reggel 9 órakor tartotta aranymiséjét, ötvenéves ritka papí jubileumát, nagy segédlettel; a templom zsúfolásig megtelt ájtatos hívőkkel, a szentbeszédet P. Trefán Leonhárd provinciális mondotta, megható vonásokkal cseleltte öreg 80 éves testvérünk ünnepeinek jelentőségét. Szívől gratulálunk!

— **Abrudbánya hazafias közönsége** elhatározta, hogy a Kárpátokban elpusztított falvak egyikében egy háznak felépítését elvállalja. A nemes cölra szépen folyik a gyűjtés, melyet dr. Pongrácz városi ügyész nagy egyszerűséggel vett a kezébe.

— **Augusztus 18-án a székesegyházban** ünnepi misét mondott Zomora Dániel püspökhelyettes. A közönség szép számmal jelent meg az istentiszteleten. Megelőző este szép kivilágítást rendezett városunk közönsége.

— **Vulkánban aug. 15-én kongregációi** tagavatás volt. 25 új tagot vett föl dr. Hirschler József kolozsvári apát-plebános a kongregációba.

— **A szerkisorai jégbarlang** szűkebb hazánkban egyik csodálatos természeti szépsége. Szakemberek mondják, hogy bár kisebb a dobsinai jégbarlangnál, de szépségre azt sokszorosan felülmúlja. Most jó volna egy kis propagandát előkészíteni, hogy a háberú után, mikor ismét feléled az utazási kedv, végre valahára minket is felkeressenek a kiülőldiek, akik most akár szövetségeseink, akár ellenségeink, egyformán ismerik katonáink erejét, hogy akkor megismerjék hazánk szépségét is.

— **A magyar zászló** kezd ismét jogaihoz jutni. Igen nagy kerülőt kellett tennie, míg ezt elérte. Berlinből indult hódító útiára a piros-fehér-zöld lobogó, mert valaki észre vette, hogy Berlinben több a magyar zászló, mint Magyarországon a közös

hadserg állomáshelyein. Köszönjük a berliniek tapintatos utbaigazítását, emléjük, hogy a jövőben is lesz eredménye fűvös tanításuknak.

— **Gimnáziumi vizsgálatok és beíratások.** A gyulafehérvári főgimnáziumban a felvételi és pótvizsgálatok augusztus hó 30-án a javítóvizsgálatok pedig augusztus 31-én lesznek. Az 1915—16. tanévre való gimn. beíratásokat szeptember hó 1-én, 2. és 3. napjain végzik. Az új tanévet szeptember hó 4-én megkezdik. A tanév elején tartandó magánvizsgálatok szept. hó 6-án és 7-én lesznek.—A gimnáziumba való beíratások bemutatandó okmányok: születési bizonyítvány, mult tanévi iskolai bizonyítvány és az I. osztályba lépő tanulóknál uiraltási bizonyítvány. Más intézetből átlépő tanulóknak összes eddigi középiskolai bizonyítványaikat kell a beíratásnál bemutatniok. A beíratáskor a kath. 23 kor. beíratási díjat és 20 kor. felvételdíjat, a nemkatholikusok pedig 27 K. beíratási díjat és 30 K. felvételi tandíjat fizetnek.—A beíratásnál minden tanuló szülőnek, vagy azok helyettesének, illetőleg megbízottjának kíséretében jelenik meg az igazgatóságnál, ahol bemutatja a fölvételhez megkívántató összes okmányokat, befizeti az összes díjakat, azután az egyes osztályokba való beíratást az igazgatóságtól nyert felvételi jegy alapján az egyes osztályönökök végzik.

— **Gimnáziumi tanulóinknak szállásai** ügyében az igazgatóság a következő figyelmeztetést bocsátja ki a szülőkhöz és szállásadókhöz egyaránt: A tanári testület gyakorbban tapasztalta már azt, hogy egyes tanulókat erkölcsi magaviseletükben és tanulmányi haladásukban a nem jól megválasztott szállás kedvezőtlenül befolyásolja: ezért óva figyelmeztetjük a szülőket, hogy csak kellő körültekintéssel fogadjanak fiaiknak szállást és e tekintetben föltétlenül forduljanak az igazgatósághoz.—Mindazon szállásadók pedig, akik gimnáziumi tanulókat a jövő iskolai évben szállásba fogadni óhajtanak, ezen szándékukat a szállásadás összes föltételeivel, a szállás nagyságának s egyéb viszonyainak közlésével a nagy szünidő folyamán augusztus hó 28-áig a gimn. igazgatóságánál jelentsék be: ezen előzetes bejelentés nélkül gimnáziumi tanulókat szállásba fogadni nem szabad. Épen ezért felhívjuk a szülőök figyelmét arra, hogy tanulófiaikat csak oly szállásra szabad elhelyezniök, amelyet a szállásadók az igazgatóságnál bejelentettek s az kifogástalannak találta.

— **Hösi halál. Gyergyóalfalvi G a á l Ig-** nác, gyergyófalvi gye. isk. igazgató-tanító, a cs. és kir. 82. gye. önkéntese a i. évi június hó 13-án, a galíciai harcúten vívott rettenetes csatában kapott, srápnel okozta súlyos és gyógyíthatlan fejszében a prágai katonai kórházban, életének 29. évében, boldog házasságának 5. évében, egy évi küzdelmes harcolás s a házáért viselt 2 hónapi kínos szenvedés után, i. évi augusztus hó 5-én elhunyt. A boldogult, mint tanító mintaképe volt a lelkiismeretes nevelőnek, mint ember környezetének, hatóságának osztatlan elismerését és becsülését teljes mértékben kiérdemelte, mint a hazának hűségves védelmezője öntudatos lelkesedést ébresztett

honvédő társaiban. A tisztá lelkiismeretű férüü áldozata lett a véres világharcnak, végtelen gyászba borítva boldog családját, rokonait és ismerőseit. Legyen emléke áldott!

— **Soó Gáspár nyugalomban.** A magyar tanítás és nevelésügy szolgálatában eltöltött munkás 36 esztendő után e hó végével Soó Gáspár a róm. kath. internátus igazgatója végleg nyugalomba vonul. Harminc évig tanított a róm. kath. főgimnáziumban: 10 évig mint tanár, 20 éven át mint igazgató s azok a nemzedékek, akik a kezei alól kikérültek s most már a társadalom munkás tagjaiként szerepelnek, a leghitelesebb tanúi annak a nevelői tapasztatnak s okos szeretetnek, mellyel tanáruk és igazgatójuk őket mindenkor vezette és körülvette. Soó Gáspár 6 évvel ezelőtt hagyta el a gimnázium igazgatói állását, de a finevelő intézetet, melyet akkor az általa a szegény székely tanuló istápolására sok utánjárásal s gondos szeretettel teremtett internátussal egyesítettek, tovább vezette mostanig. A lelkes odaadásal végzett vezetői munka azonban őt is kifárasztotta. Elérkezettnek érezte az időt, hogy ezt a munkakört is fiatalabb erők munkabírásának adja át. Az erd. kath. státus igazgatótanácsa a püspökök egyetemben meleghangú leíratban bucsúzott el az erdélyi magyar kath. tanítás- és nevelésügy kiváló harcosától.

(**Kövess tábornok üdvözlése.**) Fogarasról jelentik: Fogaras városa az ivangorodi győzelem alkalmából a következő távirattal üdvözölte Kövess Hermann tábornokot: Fogaras város közönsége és tanácsa örömmel és büszkeséggel értesült arról, hogy öfelsége kegyelmes urat hadseregesoportjának diadalmas vezetéséért a Lipót-rend hadékiérményes nagykeresztjével tüntette ki. Legfelsőbb Hadurunk eme magas kitüntetéséből osztályrésziül jutott e városnak is, amely örömmel és büszkeséggel tekint Kegyelmes Uramra, kit e város származásánál fogva magának mondhat. A magas kitüntetésből osztályrésziül jutott a Kegyelmes Uram által diadalmasan vezényelt erdélyi hadtestnek, melyben a mi fiaink küzdenek a hazáért. Szükeök hazánk-nak, Erdélynek hős fiait Excellenciád atyai jóindulatába ajánlva, Isten áldását kérjük Kegyelmes Uramra, a böles parancsnoksága alatt álló erdélyi hadtestre, hadseregünkre és dicső szövetségeseinkre. E város közönsége és tanácsa szívöl kívánja, hogy Kegyelmes Uram továbbra is diadalról-diadalra vezetve hadseregesoportját, dicsőséges osztályrésziül járuljon fegyvereink végső és döntő győzelméhez. Herszényi Imre, polgármester. Kövess Hermann tábornok fogarasi származású ember. Nagyapja évtizedeken keresztül volt a város polgármestere. Atyja mint cs. és kir. százados tartozkodott Fogarasra.

— **Leégett a Karitás.** A gyulafehérvári irlalmas növérek szölőjében volt egy kis erdei lak, kápolnával és a szükséges többi helyiségekkel felszerelve, úgy hogy az egész évi nagy munkában megrendült egészségüket itt a szünidőben helyreállíthatták a növérek. Kétszeresen jó szolgálatokat tett a Karitás ebben a szünidőben, mert az elmúlt télen a tanítás mellét 50—60 becsült katoná ápolását is a növérek végezték, kik igazi önfeláldozással, kormánybiztosi elismerés és minden kitün-

tetés nélkül, de annál szebb eredménnyel Ápolták a gondjaikra bizott sebesülteket. Most aug. 17.-én d. é. 10 óra tájban egyszerűen csak lángban állott az épület födele és 12 órakor a Karitás már csak volt. A nővérek legelőször is a kápolna felszerelést mentették meg, a legmértősebb Oltári szentséget egyik nővér vette ki a abernakulomból s vitte a szomszéd lakásban már elkészített szobába. Csak ezután láttak a nővérek a többi dolgok megmentéséhez. Közben a közelben gyakorlatozó utazók is oda rohantak és szerencsésen megmentették még néhány drb. butort, a kár azonban így is jelentékeny. A szegény nővérek az idén még más veszteséget is szenvedtek, sertésállományuk 98 lakásléka elpusztult. A „Közművelődés” szerkesztősége készséggel elfogadja a Karitás felépítésére küldött adományokat és nyilvánosan fogja nyugtázní azokat. Óhajtható volna, hogy az új Karitás már a jövő 1916. évi május hóban készen legyen. Nemcsak a gyulafehérvári közönség van nagy hállára kötelezve a nővérek iránt, hanem mindenki, kik a nővérek vezetése alatt nyerték kiképzésüket és a kiknek gyermekeit a nővérek nevelik. Elsősorban tőlük várjuk, hogy oly sok jótéteményt most sietni fognak pénzadományaikkal viszonzni.

— **Alapítványi helyek betöltése jövő tanévre a státusi finevelőintézetekben.** Az erd. róm. kath. státus igazgatótanácsa folyó hó 13.-án tartott ülésében foglalkozott a jövő tanévre szóló finevelői alapítványadományozások ügyével. A folyamodók közül következők nyertek alapítványt:

Kolozsvári Szent József finevelőintézetben: Fejér Gyula, Gopcsa Pál, Nyerges Gyula, Blenke Béla, Fillingner Ferenc, Csernátóny Ödön.

A Kolozsvári Mária Terézia finevelőben: Kovács Ábrahám, Eperjessy Antal, Manz Jenő, Miske László, Török János, Votsch Alajos, Lukács Vilmos, Petres Gusztáv.

A csíkszeredai finevelőben: Beke Gábor, Csató Antal, Domokos Imre, Fülöp Kálmán, Páll Márton, Márton Péter, Sárosi Mihály, Kovács János, Katona József, Orbán János, Bodó Lajos, Gál Pál, Bardóc István, Fazakas Dénes, Ambrus József, Kajtár Márton, Tankó Bálint, Ábrahám Ferenc, Kari István, Gergely István.

A gyulafehérvári finevelőben: Barabás Tatar Géza, Bikfalvi István, Koller Sándor, Szentpétery Kálmán.

A kézdívásárhelyi finevelőben: Ilyés Andor, Zsögön Géza, Pászka Ágoston, Tóth Gergely, Biró Gyárfás.

A marosvásárhelyi finevelőben: Csiki Albert, Cimbalmos Lajos, Kopacz István, Kocziány Lajos, Csató András.

A székelyudvarhelyi finevelőben: Olasz János, Fazakas István, Takó Károly, Bakó Károly, Fogarasy István, Gál Béla, Balázs Imre.

A nagyszébeni Terézvárház megüresedett alapítványi helyeire az alábbi folyamodók vétektek föl: Fiuk: Zatlér Mihály, Bühm Rezső, Szabadi Elemér, Bálint Mihály, Boldizsár Imre, Bartalis József, Surányi Károly, Angi András, Körösi Jakab, Deák György, Tatai Károly; leányok: Balla Valéria, Szilágyi Anna, Demeter Iona, Székely Klára.

— „**Eb ura fakó**” azt jelenti, hogy „**ebnek parancsoljon a komodor, ne nekünk!**” A fakó szó t. i. a régi magyar nyelvben a komondort is jelentett. Akkor szokták használni kuruc eleink, mikor a „**aján tülről nem bajtársi jobbot nyujtotak, hanem a „Gesamtmtonarchie”, „Ve-reinigte Staaten von Oesterreich” s hasonló borzalmas eszmékkel ijesztgették a magyart. Azt az önértetes magyar politikai hitvallást szólaltatja meg a büszke kifakadás, hogy bajtársként kitartunk véreink omlásáig, szolgá-nak, tartománynak be nem válnak soha!**

— **Kapisztrán János Olmücben.** A bollandisták beszámolnak ugyan Kapisztrán nagy missiójának során a kiváló ferences 1451-i morvaországi tartózkodásáról, nem említik azonban, hogy mikor volt Olmücben (A. A. S. S. Oct. X. 335—39.) A Battyány könyvtár egyik könyvfedeleből került elő a minap valamelyik jól értesült szerzetesnek következő feljegyzése: „Anno... 1451. die XVII. Augusti venit ad Olmütz beatus pater Johannes de Capistrano ordinis minorum de observancia venerabilis senior.” Eszerint 1451. aug. 17.-én érkezett Kapisztrán Olmücbé. A feljegyzés a szent halála után került papirosra, amint a „**beatus**” jelzőből látszik, mellyel sietve megtisztelték hívei a nagy embert. De nem sokkal Kapisztrán halála után, amikor az írás characteréből és egy másik 1453-ra vonatkozó feljegyzésből kitetszik.

— **A nyári hőség veszedelmei** kétségkívül a csecsemőre nézve a legnagyobbak, mert a legtöbb esetben egy megfelelő, megbízható táplálék hiányzik. Adjon azonban kedvencének Nestlé-féle gyermeklisztet, mely készítmény ymár nemzedékről- nemzedékre számtalan esetben oly lényesen bevált, s azáltal nemcsak sok bánattól óvja meg magát, hanem kis gyermeke szép fejlődésében is gyönyörködhetik. Próbadozozokat kívánatra azonnal teljesen díjtalanul küld a Henri Nestlé cég, Wien, I., Bieberstrasse 18 e.

IRODALOM

— **„A Kath. Hitterjesztés Lapja”** ez évi 7-ik, júliusi füzet a következő kiválóan érdekes tartalommal jelent meg: **Tartalom:** Küzdelem a vallásszabadságért Kinában. — A kanibálók hazája felé. — Tumble szigetén. — Kisebb közlemények: A passzionista testvérelete s a missziók. Bérnakörút kabyi földön. — Hírek Szudánból — A Klaver szt. Péter Társulat rövid jelentése az 1914. évi működéséről. — Kegyes adományok.

Képek: Afrika: Szudáni arab. — Afrika: Szudáni néger. — Sperandio Jakab passzionista hithirdető Bulgáriában: Ferreri Ferenc passzionista püspök Nicopolisban. — Kína: A győzelmes Szüzanyáról nevezett templom Tincsinben. — Afrika: Piquemal püspök bérnauton kabyi földön. Szigettenger: Uj-guineai benszüölt. — Szigettenger: Küzdelem a cethallal. — Szigettenger: Wauwau kikötője.

A tanulságos és ismeretterjesztő képes havi folyóirat előfizetési ára: egész évre 6 K. Megrendelhető „A Kath. Hitterjesztés Lapja” kiadóhivatalában Nagyvárad, Ujvárosi plebánia.

Pályázati hirdetés.

A szárhegy róm. kath. elemi iskolánál üresedésben levő tanítói állásra 1915. szeptember 3-iki határ-

idővel pályázatot hirdetek. Javadalma: a) az iskola pénztárából havi részletekben évi 200 kor., b) fizetékigézés az 1913. évi XVI. t. c. értelmében államsegélyből, c) az iskola épületben két szoba, téli-nyári konyha és kamrából álló lakás kis veteményes kerttel. Esetleg lakbér. Kötelessége: A rábizandó osztályok vezetése, valamint a gyermekeknek templomba kísérése és felügyelete.

Nótanítók is pályázhatnak.

Szárhegy, Csik vm. 1915. aug. 15.

Dr. Péterffy Lőrinc
iskolaszéki elnök.

Pályázati hirdetés.

A gyergyóujfalui r. kath. központi iskolánál férfitanítói állásra augusztus 31-ig pályázat hirdettetik.

I. Javadalmazása: a) államsegélyből 800 korona, b) községi pénztárból 200 korona, c) hitközségtől 100 korona, d) községtől faválttság címen 100 korona, összesen 1200 K. Azonkívül lakás, amely áll: 2 szoba, 1 konyhából, 1/4 hold kerthasználat helyett 20 korona.

Kötelessége: az iskolaszék által megjelölt osztály vagy osztályok tanítása.

A gyergyóujfalui iskolaszék.

Pályázati hirdetés.

A sárpataki (p. Segesvár) róm. kath. elemi népiskolánál kántortanítói állásra pályázatot hirdetek. Iltmény: törvényszerint, arra jogosultnak korpótlék. Lakás: 2 szoba, konyha, kamara, gazdasági épület és nagy kert. Kötelességei az I.—VI. vegyes osztályok tanítása, s az összes kántori teendők végzése. Aki a „Hangya” szövetkezet könyvelői teendőit elvállalja, előnyben részesül. A kellően felszerelt pályázati kérvények szeptember hó 15-ig alulirothoz betérjesztendők.

Popp József

plebános, isk. sz. elnök.

Pályázati hirdetés.

A magyarlápósi (Szolnokdoboka vm.) róm. kath. iskola kántortanítói állására pályázatot hirdettek. Javadalom: Az egyházközségtől havi előleges részletekben évi 1200 korona. Szt. mise alapítványok kamataiból: 52 kor. 2 hold 615 □-öl szántóföld évi hasznóbére: 20 kor. kertiltmény: Fizetés kiegészítő államsegély. Lakás: 3 szoba, konyha, kamra, pince, melléképületek. Kötelesség: Az I.—VI. osztályu osztatlan vegyes iskola vezetése és a kántori teendők pontos végzése. — Pályázati határidő október 1.

Az iskolaszék.

Szám: 10230—1915.

kig.

Hirdetmény.

Gyulafehérvár sz. kir. város tanácsa közhírré teszi, hogy az 1915. évi általános jövedelmi pótdadó kivetés-lajstrom a városi adóhivatal helyiségben 8 napi közzsemlere kitétetett hol az érdeklődők a hivatalos órák alatt bármikor megtekinthetik és esetleges felebbezéseiket is beadhatják.

Gyulafehérvár sz. kir. város tanácsa 1915. évi augusztus 13-án.

Dr. Rozska Miklós polgármester.

Szám: 10264—1915.

kig.

Hirdetmény.

Közhirre teszem, hogy a m. kir. miniszteriumnak 2795—1915. M. E. számu rendeletének 1. §-a alapján a száraz (érett) babért, borsóért és lencsére követelhető legmagasabb ár a magyar szent korona országainak egész területére nézve métermázsánként (100 kgr.) tiszta súlyra a következőleg állapított meg: 1. a száraz (érett) bab tekintetében 40 koronában, 2. a száraz (érett) borsó tekintetében 50 koronában, 3. a száraz (érett) lencse tekintetében 50 koronában.

A megállapított legmagasabb árak a felszett, törött vagy megőrölt babra, borsóra és lencsére is irányadók.

A rendelet áthágása kihágást képez. Gyulafehérvár szab. kir. város polgármesterétől 1915. évi augusztus hó 14.-én.

Dr. Roska Miklós
polgármester.

Szám: 9956—1915.

kig.

Hirdetmény.

Gyulafehérvár szab. kir. város tanácsa az 1892. évi XV. t. cz. 3 §-a értelmében ezennel közhirre teszi, hogy azon helyi szőlőgazdák, a kik szeszese italok kímérésével és elárúsításával nem foglalkoznak saját termésű és házi szükségletére szánt boraik után az 1916. évi január. hó. 1-től, ha termésük hozzávetőleges átlagát szabályszerű időben bejelentik, csak is az előirt bortőgyasztási adónak megfelelő részét és pedig a bor után hektoliterenként 5 kor. 38 fill. bormust és szőlőcsefret után 4 kor.

02 fill. kedvezményes fogyasztási adót tartoznak fizetni.

Felhivatnak mindazok a szőlőgazdák, akik ezen kedvezményt az 1916. évben igénybe ohajtják venni, hogy 1915. év szeptember hó. 16-ig a városi tanács számvevőségénél igényüket jeleltsék be.

Ez alkalommal bejelentendő a kedvezményt élvezni kívánó szőlőgazda neve, lakhelye, házszám, a háztartáshoz tartozók száma, szőlőbirtokának terjedelme holdanként és ölenkint, a házi fogyasztásban használt bor és átlagos mennyisége, a folyó évben remélhető termés hektoliterekben, az 1916. évtől kezdve nagyban azaz: 36 litert tevő mennyiségben eladásra szánt bor hektoliterekben.

A bejelentés megtétele alkalmával a fél egy igazolványul szolgáló bárczát kap, melynek felmutatása ellenében élvezi a kedvezményt.

Ha kedvezményes adózásra igényt tartó szőlőgazda egész bortermelését házi fogyasztásra akarja felhasználni, köteles abban az esetben, ha termés őt hektolitert meg nem halad (bor és must fogyasztási adó törvény és szabály 48. 49. §.) értelmében az egész termés utána kedvezményes adót, a szőlőcsefretnek illetőleg mustnak, a bor és hus fogyasztási adó törvény és szabály 17. §-a értelmében való bejelentés vagy pedig a bortermelés szokásos felvétele alkalmával azonnal befizetni.

Azon szőlőgazda azonban, a kinek termése öt hektolitert meghaladja, vagy a ki termésének egy részét nagyban vagy is az 1916. évtől kezdve legalább is 56. litert tevő mennyiségben ohajtja elárúsítani, a bor és husfogyasztási adó törvények és szabályok hivatalos összeállításának 23. és 27. §§-ai értelmében szemleivet nyer és az adót, a mennyiben adómentes leszámításának nem volna helye, a fentebb idézett összeállítás 42. §-a értelmében a két havonként tartandó rendes leszámolások alapján fizeti.

Nincs azonban kizárva ezután az sem, hogy az egyes adóköteles szőlőgazdák és adó szedésre jogosított fél között általán szerinti fizetésére egyezés jöjjön létre, a míg azonban ily egyezés létre nem jött egyedül a fent említett pontokban körülírt megadottsátnak van helye.

A fenti határidő lejárta után bejelentések tekintetbe nem vétetnek. Gyulafehérvár, szab. kir. város tanácsától. 1915. évi. augusztus hó. 7. napján.

Dr. Roska Miklós
polgármester.

A gazdaközönség figyelmébe!

Van szerencsém a t. gazdaközönség tudomására hozni, hogy **Schwartz Testvérek** marosvásárhelyi cég, mint a **Hadi Termény R.-T.** bizományosa engem az új termés bevásárlása körül képviselővel bizott meg és tisztelettel kérem a t. gazdaközönséget, hogy a terméneik értékesítésével engem felkeresni sziveskedjék.

Knopf Jakab, Gyulafehérvár.

Fleischer János

(Keresztény katolikus cég.)
egyházi ruha és reverenda szabó
PÉCS, Ferenciek-utca 9. sz.

Évek hosszú gyakorlata képesít a legjobb szabású, minőségű és finoman kidolgozott reverendák és címádák, papí civil öltönyök előállítására. Üzletemet első sorban

Egyházi ruhák

készítésére rendeztem be. Mindenemű egyházi ruhák: casulák pluvialék velumok, baldachinumok minisztráns ruhák zászlók, lobogók, karingek, álbák, kehelyruhák stb. készítettnek.

Nem kell sem Budapestre sem Bécsbe menni. Üzlettem versenyképes minden pesti vagy bécsi céggel úgy szabászat, mint ár és minőség tekintetében. — Tessék meggyőződni róla.

Egyházi ruhák javítása olcsón és jól eszközöltetnek. — Költségvetés és árjegyzék ingyen!

Személyesen is megjelenek.

FLEMMICH A. FIAI

sima és mintázott selyemszövetek meckanikai szövődéje

WIEN,

Alapított 1838.

GUÁR:

VI., Webgasse 43.

600 alkalmazott.

Römerstadt, Mähren.

Készítmények:

templom-, zászló- és kárpitszövetek

minden stílusban, valamint

KÉSZ MISERUHÁK

dús választékban, mindenféle és ó-keresztény formában is.

Eladás közvetlen a gyárból a legolcsóbb árban történik

Miseruhák javítása elvállaltatik.

Költségajánlat díjmentes.

☞ Most jelent meg!! ☞

AZ OLASZ HÁBORU ELŐZMÉNYEI

(VÖRÖSKÖNYV.)

Ezen könyv szenzációs leleplezéseket tartalmaz.

== Ára 1 Kor. 50 fill. ==

Bérmentve postán 1 Kor. 70 fill.

SVEN HEDIN: EGY HARCBAN ÁLLÓ NEMZET.

Ez a könyv legmegkapóbb leírása a németiség háborújának. Sven Hedin hónapokig élt a német harctereken szívesen látott vendége volt a német császárnak, látta, hogy organizálják a stratégiai mozdulatokat s ott lehetett a hősi rohamoknál.

Hatalmas szenzáció ez a könyv, mert az egész világ számára először tárja fel a osodálatos Németországot a történelem legnagyobb háborújának kőnapjai alatt. A nagy alakú, 176 oldalas kötet ára 1 korona, bérmentve 1 K. 10 f. beküldése ellenében.

DETLEV VON LILIENCRON: HÁBORUS NOVELLÁK.

Liliencron könyvének értékét és aktualitását mindennel jobban bizonyítja az a szenzációs siker, hogy a német kiadás ma már a 167-ik kiadásban forog kézben. Szerző mint aktív katonatiszt végigharcolta a nagy német-Francia háborút. Sok hívatott kritikus szerint ezek a legszebb háborus elbeszélései a világirodalomnak. Csataképei megdöbbentően fenségesek: magunk előtt látjuk a katonaktól zibongó harcot, a tábornok nevetelő sereget, a véres ütközeteket, az elkecseregetett rohamot, egyesek hőstetteit. [A könyv bolti ára gyönyörű borítékban 3. K. bérmentve 3. K. 20. fillér.]

Fehér Ármánd, a Nyugati harctéről.

Bolti ára 3 kor.

Bérmentve 3 kor. 20 fillér.

Faragó Zoltán, a Kárpáti harctéről.

Bolti ára 3 korona. Bérmentve 3 kor. 20 fill.

ELMÉLKEDÉSEK szűz Mária tiszteletére minden hónap első szombatján című füzet, mely 12 elmélkedést tartalmaz.

A csinos kis könyvecske boldogemlékü X. Pius pápának 1912. jún. 13.-án kifejezett óhaja alapján s annak szellemében készült, hogy a *Jézus szentséges Szive első péntekének* megfelelően a hónapok első szombatjának kegyeletes megünnepelését segítse elő (és hazánkban a magyar nép között is).

A jelen háborús idők különösen alkalmasak arra, hogy szűz Mária, — a Magyarok Nagvasszonya — tiszteletében buzgólkodjunk s az ő közvetítésével a világot megváltó szent Fiától békét esdekeljünk le szegény hazánk s benne magunk számára.

Gyakoroljuk, ismertessük és terjesszük szívesen Anyánknak ezt az újabb formában megnyilvánuló s felmagasztosított szeptuár tiszteletét; vegyünk vele kézzel és meleg szívvel a nekünk megkínált teljes büszke kincséből a saját lelkünknek, a tisztító tűzben szenvedőknek és Mária országának javára. — mondja a füzetke Előszava.

Ára példányonként — portóval — 23 fill., kötve 40 fillér. — Az elmélkedések mellett imádságok is vannak a füzetben.

Kaphatók: a Püspöki Lyceumi könyvnyomda könyvkereskedésében Gyulafehérvárt.

Megérdemli a saját lelkünk, és hazánk és szűz Mária!

Ezért kell forrasztani az imádkozó elmélkedésekkel!

A plebániáknak és lelkészi hivataloknak szükséges összes Egyházi nyomtatványok

Gimnyomással ellátott hivatalos levélborítékok (100 db. 1 K. 20 fillértől.)

Devocionális cikkek : : (rózsafüzérek, fészületek, szentképek stb.)
!!! J u t á n y o s á r b a n !!!

A Szent István Társulat összes kiadványait állandóan raktáron tartjuk és ugyanazon áron árusítjuk mint a kiadó cég.

Irodai szükségletre mindennemű papírok és írószerek általunk beszerezhetők.

Árjegyzéket, mintát valamint könyvnyomdai megrendeléseknél (művek nyomása) árajánlattal készséggel szolgálunk.

kaphatók a Püsp. Lyc. könyvnyomdájában Gyulafehérvárt.